

Slutrapporten indsendes til bevaringsudvalget@naturerhverv.dk.

Slutrapport for projekt nr. 62 Ansøgningsåret 2015

**Alle relevante felter skal udfyldes, og der må ikke ændres i felternes overskrifter.
Rapporten offentliggøres på internettet.**

DATO: 25-06-2017

1. Projektets sagsnr.

15-3262-000037

2. Projektitel (og evt. akronym)

Kontrol af konsekvenser af avlsprojekt

3. Projektets start- og slutdato

Startdato: 01-03-2016

Slutdato: 01-03-2016

4. Projektleder (Navn, evt. institution, tlf.nr., e-mail og evt. projektets hjemmeside)

Frederiksborg Hesteavlsforeningen, Reno Olesen, tlf. 93936609, renoolesen@gmail.com

5. Kort projektbeskrivelse (Kopi fra ansøgning)

FHF har justeret kåringsreglerne for både hopper og hingste. Der er i de kommende år behov for at kontrollere om det har den ønskede effekt og for at sikre at racepræg, temperament mv. opretholdes. Derfor er landskonsulentens tilstedeværelse i alle kåringer nødvendig, hvilket der ikke har været økonomisk mulighed for ved de lokale kåringer de seneste år. Ensretning af de lokale dommers vurderinger sikres ved afholdelse af 3 dommerkonferencer - hvor landskonsulenten også er inddraget.

6. Projektets formål (Kopi af de linjer fra ansøgningen, som beskriver projektets formål)

Sikker ensartethed i vurderingen af racepræg - på tværs af landet og dommere

7. Projektets forløb, fremdrift og resultater

Punkterne bør besvares så kortfattet og præcist som muligt, men stadig dækkende.

- A. For projektperioden angives et kort resumé af projektets hovedresultater og hovedkonklusioner (i alt max. 2 sider). Projektet startede op d. 4/6 med et styregruppemøde, som blev afholdt på dyrskuepladsen Roskilde, På mødet blev der udarbejdet en køreplan for projektet samt uddelt arbejdsopgaver.**

Styregruppen foreslår følgende køreplan:

1. Vi ønsker en dommerkonference, afholdes i september, der har to overordnede punkter:
 - a. Avlsmålet diskuteret ud fra billedmateriale for hvert af de områder, der gives karakterer. Diskussionerne skal munde ud i en definition af indholdet af dommeruddannelsen. Avlsmålet defineres ved hjælp af billedmateriale. Evt. med materiale baseret på data fra kåringer i 2014 og 2016 (hvis data ligger tilgængeligt på Hestedata).
 - b. Den genetiske variation med udgangspunkt i referatet fra landsmødet 2015 oplæg fra Anna Schönherz. Kan vi strukturere os anderledes foreningsmæssigt for at bevare gener?

Arbejdsopgaver:

Udarbejdelse af billedmateriale: Reno

Bookning af Finderup: Tania

Bookning af sted og forplejning: Claus

Udarbejdelse af invitation+udsendelse til lokalformænd(husk at tilskrive projektet): Tania

Tovholder på a): Reno

Tovholder på b): Helle

Referatager: Tania

Udarbejdelse af datamateriale: Tania

2. Vi ønsker et avlerkursus, der skal erstatte modul 1 og 2 i dommeruddannelsen, der afholdes i november.
 - a. Indeholder dommermodul 1 og 2 som det blev defineret på dommerkonferencen i september
 - b. Oplæg om vigtigheden af genvariation.

Arbejdsopgaver:

Bookning af Finderup: Tania

Bookning af sted og forplejning: Claus

Udarbejdelse af invitation(husk at tilskrive projektet): Tania

Referatager: Tania

Tovholder a): Reno

Tovholder b): Helle

D. 25/6 blev der afholdt projekt/ledelses møde med status fra styregruppen og med godkendelse af køreplan.

Køreplanen samt arbejdsopgaver er godkendt

D.27/8 blev der afholdt et projekt/ledelses møde, med godkendelse af materiale til dommerkonference. Dommerkonference afholdt d. 05/11

Materialet til dommerkonferencen er godkendt

D.05/11 blev der afholdt dommerkonference, til dommerkonference var inviteret alle FHF godkendte eksteriør dommer

Reno Olesen byder velkommen.

Han forklarer, vi har søgt midler til at formidle/tydeliggøre for medlemmerne, hvilken type hest det er, vi ønsker. Denne konference har derfor til formål at gennemgå det eksisterende avlsmål samt diskutere vores bedømmelser på kåringspladserne op mod avlsmålet. Desuden vil vi diskutere, hvorledes vi sikrer den genetiske spredning og overlevelsen af flest mulige hoppestammer og hingstelinjer.

Formiddagen bruges på gennemgang/diskussion af avlsmålet og munder ud i en række forslag til justeringer og præciseringer af det eksisterende avlsmål. Forslagene sendes til hovedbestyrelsen, der skal tage stilling til en eventuel revision af det eksisterende avlsmål.

De foreslåede ændringer af det eksisterende avlsmål fremgår af den følgende tekst, hvor tilføjelser er understreget og slettede ord/passager er gennemstreget:

Frederiksborg Hesteavlsforeningens mål er gennem avl med heste af Frederiksborgracen at fremavle og fastholde de egenskaber, der gør Frederiksborghesten fuldt egnet som ride- og kørehest med gode konkurrenceegenskaber i nøje overensstemmelse med nedenstående beskrivelse. Inden for disse rammer skal foreningen stedse søge at skabe og fastholde et ensartet eksteriør så nær den klassiske Frederiksborghest (Sølvs rytterstatue på Amalienborg) som muligt.

Avlsmålet er en middelstor, køn- og harmonisk hest af frederiksborgtypepræg. Avlsmålet er en passende stor, køn og harmonisk hest af god type og med godt frederiksborgpræg.

Kønt markeret, velformet, udtryksfuldt hoved, med velstillede ører, velforenet gennem en passende lang nakke, med middellang og velrejst hals.

Velbeliggende skulder og velmarkeret manke. Passende lang, skrå og fri skulder og velmarkeret manke.

Muskuløs og smidig, middellang ryg og lænd. Middellangt afrundet kryds med god muskulatur og med velansat hale. Passende langt, lidt hældende kryds med god muskulatur og med velansat hale.

Muskuløse lår. Velmarkerede og tørre haser med gode vinkler.

Muskelfyldt underarm. Velmarkerede og tørre knæ. Middellange piber. Passende føre, velstillede lemmer for og bag med god ledmarkering. Tørre og rene lemmer. Velformede hove. Middellange, fjedrende koder. Middellange piber. God muskelfyde.

Middellange, fjedrende koder. Velformede hove.

Bevægelsen energisk og rummelig, elastisk, taktfast og fremgribende med god bæring bagfra i alle gangarter. Bevægelsen energisk og rummelig, elastisk, taktfast og fremgribende med god bæring i alle gangarter. God aktion i has og forknæ ønskes.

Alle farver accepteres. Aftegninger på hoved og ben accepteres. Aftegninger accepteres.

Idealmål for hingste: 165 på stangmål

Idealmål for hopper: 162 på stangmål

En passende stor fuldt udvokset Frederiksborg hingst måler mellem 163 og 168 cm i stangmål. En passende stor fuldt udvokset

Frederiksborg hoppe måler mellem 160 og 165 cm i stangmål.

Andre stangmål kan accepteres, men kan give udslag i typekarakteren.

Der følger en diskussion af, hvorledes afvigelser fra avlsmålet skal bedømmes på kåringspladserne og hvorledes vi sikrer et positivt fokus i stedet for et negativt, når vi bedømmer hestene.

Formen på halsen er vigtig for en Frederiksborg hest – den skal vende rigtigt. Og vi vil hellere se en lidt kraftig end for tynd hals.

- Hvorledes ser et kønt hoved ud? Hvorledes ser et racetypisk Frederiksborg hoved ud? – Det er passende stort i forhold til hesten. Store, åbne, udtryksfulde øjne, god bredde mellem øjnene. God ganache markering og god afstand mellem ganacheerne.
- Vi ønsker en harmonisk overgang mellem hoved og hals.
- En fremskudt skulder er oftest også kort og stejl.
- Kombinationen af en lang lænd og højt ansat hale bliver ofte et lidt fladt kryds.
- Vi ønsker at se en velmarkeret manke, men vær opmærksom på, at manken også kan blive for markeret og høj. Dette ses ofte som et "øksehug" ved lansemærket. En meget høj manke kan give problemer i forhold til sadlen.

Lemmerne er genstand for en del diskussioner.

Vi ser typisk en del fejl på lemmerne. Heraf p.t. relativt mange heste med rette forlemmer.

Der kan ofte være en sammenhæng mellem fejlene. Når vi bedømmer hestene, er det dog vigtigt at huske, at arveligheden for de fleste fejl i lemmerne kun er 20-30% - resten er miljøbetings!

Parallelforskydning og sabelben er de mest problematiske benstillingsproblemer, da disse ofte har betydning for hestens holdbarhed.

Især parallelforskydning kan give anledning til mange spørgsmål og fortolkninger på kåringspladserne. Vær derfor sikker på, du kan forklare/vise ejeren, hvorfor du mener, lemmerne er parallelforskudte.

Især i de tilfælde, hvor parallelforskydningen sidder i piben, kan det være svært at se, selv for et øvet øje.

Hvis forskydningen findes i knæet, vil den ofte give en forbering under knæet. Ofte vil disse forskydninger ikke have holdbarhedsmæssig betydning. Det er vigtig også at se på hovstillingen.

Overben skal vurderes – sidder de som kompensation for en forskydning i benet eller er det en påført skade?

Indfodethed og parallelforskydning hænger ofte sammen.

Dommerens placering i forhold til hesten, er væsentlig i forbindelse med bedømmelsen. Mange hesteben er en lille smule udad-roterede (både for- og bag) og dommeren bør derfor placere sig i en lidt skrå vinkel i forhold til hesten for at kunne se vinkelret ind på benet. Det er også væsentligt at se hesten i bevægelse i forbindelse med bedømmelse af parallelforskydning.

En markering af knæet fremad giver styrke og eftergivenesshed – løse forknæ er dermed mindre problematiske end sabelben. Sabelben bør vi til gengæld dømme hårdere. Det er dog vigtigt at tage med i bedømmelsen, om fejlen findes på begge eller kun det ene ben.

Kombinationen af rette haser og bløde bagkoder giver ofte belastningsskader og bør overvejes i bedømmelsen. Hjulbenethed ligeledes.

Den optimale bagbensstilling, vurderet fra siden - man skal gerne kunne tegne en ret linje fra sædebenskoglen, der rammer bagsiden af hasen og følger bagsiden af piben.

Helle Handll gennemgår herefter resultaterne af undersøgelsen, der kortlægger den genetiske variation i Frederiksborg racen – eller mere korrekt, i de undersøgte heste.

Undersøgelsen viser, at Frederiksborgeren er en genetisk selvstændig race. Mere end 80% af arvemassen er unik for Frederiksborghesten, det er vigtigt at værne om dette. Den gennemsnitlige *genetiske* indavlsgrad for de testede heste var 4%, men med nogen variation. Til sammenligning lå den på 18% for de Jydske Heste. Krydses et indavlet individ med et ubeslægtet individ, vil afkommet ikke være indavlet, da indavl ikke kan nedarves.

Hvordan sikrer vi en sund avl i fremtiden? Hvordan sikrer vi størst mulig genetisk spredning?

- Anvend hestedata til at beregne indavlsgraden for en given hoppe/hingst kombination.
- Den højst bedømte hingst er ikke nødvendigvis den bedste kombination til din hoppe
- Hvordan får vi trukket genetisk interessante, ikke avls-aktive hopper ind i avlen?
- Hvorledes sikrer vi bevarende af flest mulige grene af hingstelinjerne?
- En hest med høj indavlsgrad, der krydses med et ubeslægtet individ, vil få et afkom med en indavlsgrad på 0. Det kræver dog, at vi stedse har så stor genetisk spredning, at det er muligt, at finde et ubeslægtet individ!

D. 21/1-16 blev projektet afsluttet på projekt/ledelses møde

B. Ændringer i forhold til oprindelige planer angives med en kort og præcis tekstforklaring (max. ½ side)

Til den oprindelige plan blev der tilført gennemgang af det genetiske materiale til et møde ved hingstefremstilling d. 25/09

Pga det store tilmelding af hingste til FHF's hingstefremstilling (12 hingste var tilmeldt hvoraf der var 10 forskellige fædrer). Blev der planlagt en møde med hingstekåringskommissionen og Jørgen Finderup (seges). På mødet blev der informeret om vigtigheden af den genetiske variation og at der i vores kåringsregler står at der skal tages hensyn til afstamning. Af de 12 hingste blev 10 avlsgodkendt eller færdigkåret og alle af god kvalitet.

Til den oprindelige plan blev der ligeledes tilført et avlerkursus, for at informere avler og andre heste interesserede i hvordan en renstammet Frederiksborg hest ser ud. Avlerkurset blev afholdt d. 19/11, til avlerkurset kunne alle med interesse for avl af heste deltage

På denne solskinsbeskinnede lørdag mødtes 16 mennesker på Fuglebjerg Kro. Avlerkurset er blevet en realitet fordi FHF har ansøgt Bevaringsudvalget for Danske Husdyr Genetiske Ressourcer/Miljø- og fødevareremissioner om projektmidler til et FHF projekt med navnet "Kontrol af konsekvenser af avlsprojekt". Forud for dette avlerkursus, er afholdt en dommerkonference, hvor en stor del af FHF's dommere havde mulighed for at diskutere avlsmaal og eksteriørmæssige udfordringer. Dommerkonferencen danner således grundlag for avlerkurset. Jørgen Finderup gennemgik modul 1 af dommeruddannelsen, der bl.a. omfattede gennemgang af de overordnede eksteriørmæssige punkter: Type og kropsform, Hoved og hals, skulder og manke, overlinje og bagpart, for- og baglemmer, bevægelse og helhed. Efter en dejlig frokost, tog vi turen ud til Janni Larsens ejendom, hvor vi fik fremvist 8 forskellige heste. Hestene blev dygtigt fremvist af børnebørnene. Under fremvisningen fik vi diskuteret mange forskellige ting, og fik øvet os i at afgive karakterer og sætte ord på det vi eksteriørmæssigt så.

Reno fortalte slutteligt om vores kryokonserveringsprojekt, som klart viser at vi rent genetisk har et meget unikt avlsmateriale. Frederiksborghesten har genetisk variation, og vores indavlsstatus er relativ lav, hvilket vi fortsat skal være opmærksomme på at bevare. Vi fik en god diskussion af hvordan vi kan bevare især truede hoppelinjer.

C. Beskrivelse af, hvorledes evt. planer for implementering af resultater er udført (max. 1 side).

FHF's Hovedbestyrelse har godkendt de rettelselser, der fra dommerne side var til avlsmalet, således at avlsmalet stemmer overens med racebeskrivelsen og eksteriørbedømmelserne. Og med det positive tilbagemelding der har været fra deltagerne fra dommerkonference, arbejdes der videre med mulighed for af afholde sådanne dommerkonference hvert år. Ider og forslag fra deltager på avlerkurset, om hvordan FHF kan bevare den genetiske variation, er videregivet til avlsledelsen.

D. Vurdering af hvordan projektets fremdrift har været, effekter samt samarbejdet mellem projektets deltagere i forhold til oprindelige planer (max. ½ side).

FHF har kun fået positive tilbagemeldinger, både fra de dommer som var med på dommerkonferencen, og de avler som var med på avlerkurset

E. Redegørelse for kommunikation fra projektet, herunder referencer.

Invitation til Dommerkonference er udsendt til FHF's dommer via. Mail.
Invitation til avlerkursus er lagt op på FHF's hjemmeside og på Facebook

F. Eventuelt

FHF har gennem dette projekt fået muligheder for at få ensartet bedømmelser og FHF har ligeledes fået brugbare materialer fra deltagere på avlerkursus til fremadrettet at kunne sikre genetisk variation

G. Evt. henvisninger til projektets produkter (f.eks. links, brochurer, program, fotos)

Underskrift:

Navn	Evt. Institution	Dato	Underskrift
Projektleder: Reno Olesen	Frederiksborg Hesteavlsforeningen	26-06-2017	